

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm**Yttrande över departementspromemorian Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37)**

(Ju2015/05334/L7)

Riksdagens ombudsmän (JO) har beretts tillfälle att lämna synpunkter på departementspromemorian Genomförande av det omarbetade asylprocedurdirektivet (Ds 2015:37). Förslagen i promemorian syftar generellt till att stärka skyddet för den enskilde, vilket jag naturligtvis ser positivt på. Med anledning av de förslag som lämnas vill jag lämna följande synpunkter.

Avsnitt 5.4.2 Ogrundade ansökningar

Av nuvarande 8 kap. 19 § utlänningslagen framgår att Migrationsverket får besluta att verkets beslut om avvisning enligt 17 § första stycket får verkställas även om det inte har fått laga kraft, om det är uppenbart att det inte finns grund för asyl och att uppehållstillstånd inte heller ska beviljas på någon annan grund. I promemorian föreslås bl.a. ett tillägg i 8 kap. 19 § första stycket om att detta endast gäller om de skäl som utlänningsåberopar är otillräckliga eller saknar trovärdighet. Genom tillägget vill man tydliggöra att asylansökningar där sökanden kan sändas till ett första asylland eller ett säkert tredjeland inte längre ska anses vara uppenbart ogrundade. I det föreslagna nya andra stycket anges hur verket får hantera de asylansökningar som inte längre omfattas av första stycket. Jag har inte något att invända mot att bestämmelsen renodlas för att stämma bättre överens med direktivet. Vissa skrivningar i promemorian (se bl.a. s. 112 och s. 150) gör dock att det finns en risk för att tillägget i bestämmelsens första stycke missuppfattas. Skrivningarna kan tolkas som att en ansökan alltid ska anses vara uppenbart ogrundad när de skäl som åberopas bedöms vara otillräckliga eller sakna trovärdighet, vilket skulle innebära att det inte ställs upp något krav på att bristerna i ansökan ska vara uppenbara. Dessutom är det föreslagna andra stycket enligt min uppfattning tillräckligt för att syftet med den föreslagna ändringen ska uppnås. Förslaget till ändring i första stycket bör enligt min mening alltså inte genomföras.

Avsnitt 5.4.7 Efterföljande ansökan

Även i 12 kap. 19 § utlänningslagen föreslås en ändring som är avsedd som ett förtydligande. Av nuvarande reglering framgår att om utlänningsåberopar nya omständigheter ska Migrationsverket, under vissa förhållanden, ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning. I promemorian föreslås ett

tillägg som anger att nya omständigheter inbegriper nya fakta eller uppgifter av relevans för prövningen. Förslaget syftar enligt promemorian till att den svenska lagstiftningen ska motsvara kraven i det omarbetade asylprocedurdirektivet, samtidigt som det anges i promemorian att svensk rätt redan i dag lever upp till direktivets krav (se s. 125 och s. 153). Enligt min mening är det en självklarhet att nya fakta och nya uppgifter omfattas av begreppet nya omständigheter. Jag kan inte se att tillägget får någon betydelse för bestämmelsens tillämpning, annat än att det riskerar att skapa förvirring. Inte heller detta förslag bör enligt min mening genomföras.

Avsnitt 5.3.13 Rapportering och upptagning av personliga intervjuer

I 8 kap. 9 a § utlänningsförordningen föreslås bl.a. en bestämmelse om att Migrationsverket i vissa fall ska ge utlänningen tillgång till ljud- eller bildupptagningar samt utskrifter av dessa innan verket fattar beslut om asyl eller statusförklaring. Det är enligt min mening inte klart om Migrationsverket är skyldigt att skicka upptagningen och utskriften till sökanden eller om det räcker med att materialet görs tillgängligt för sökanden om det begärs. I direktivet anges att sökanden ska ”ha tillgång till” upptagningen och utskriften (artikel 17.5). Enligt min mening talar det ordvalet snarast för att upptagningen och utskriften ska skickas till sökanden innan verket fattar beslut i ärendet. Oavsett hur direktivet ska tolkas i den delen bör den föreslagna förordningstexten förtydligas.

Avsnitt 5.4.1 Prövningsförfarande

I promemorian föreslås vidare att det i 8 kap. 10 § utlänningsförordningen ska föras in tidsfrister för handläggningen av ärenden om uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § utlänningslagen. Dessa ärenden ska avgöras senast inom sex månader från det att ansökan lämnades in. Om det finns särskilda skäl får fristen förlängas med högst nio månader. Några ytterligare ventiler finns inte. Handläggningstiden ska därmed aldrig kunna uppgå till mer än 15 månader.

Jag ser mycket positivt på att det vidtas åtgärder för att hålla nere handläggningstiderna i denna typ av ärenden och se till att samtliga ärenden avgörs inom 15 månader. Det måste dock säkerställas att Migrationsverket har faktiska möjligheter för att leva upp till de tidsfrister som införs.

När det gäller asylärenden har Migrationsverket hittills haft relativt korta handläggningstider. I ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning överstiger dock handläggningstiderna mycket ofta de nio månader som anges i 4 kap. 21 a § utlänningsförordningen. Jag vill därför understryka att tidsfrister som myndigheten inte kan hålla riskerar att bli ett slag i luften och en källa till missnöje för enskilda i stället för det skydd mot långsam handläggning de är avsedda att vara.

Cecilia Renfors

Lina Forzelius
föredragande